

איזון שווי חברה בין בני זוג-ברוטו או נטו?

האם יש לחלק שווי חברה בין בני זוג בעת גירושין בניכוי מס רווח הון-עושים סדר בעקבות 2 פס"ד חדשים של ביה"ד הגדול

דוד קניאל, **ציפי פיק וצירה חורש, בשיתוף duns 100** 09:34, 10.11.24

תגיות: הערכות שווי נכסים משפחתיים איזון משאבים

חתי והינה נכס בר איזון בעת פירוד חברה שהוקמה במהלך הנישואין, הינה חלק מנכסי הת בין בני זוג. בשורה של פסקי דין נקבע, כי קיימות שתי או חלוקת מניות בעין, או חלוקת שווי החברה.

בפסיקה נקבע שבחברה משפחתית, בה אחד מבני הזוג (הצד המקבל) אינו מעורב ומצוי בדרכי ניהולה, אין לחלק את מניות החברה בעין, מפני הנוק שיהיה לחברה, או למקבל המניות בעין (בעניין זה פס"ד של בית המשפט העליון בבע"מ 1681/04 מפי כב' השופט א. רובינשטיין). משכך, עולה שאלה, כיצד יש לחשב את התשלום בגין השווי של מחצית החברה: האם התשלום הוא שוויה המוערך של החברה ברוטו, כפי שנקבע על ידי ר"ח מומחה שמונה לצורך כך, או ששוויה נקבע בהפחתת תשלום מס רווח הון אשר יחול בעת מכירתה בעתיד, אם אכן תהיה מכירה שכזו.

המצב המשפטי הנוכחי

עניין משפטי זה לא הוכרע עד היום, באופן חד משמעי, בפסיקה בערכאות השונות הדנות באיזון הרכושי שבין בני זוג, הן בבתי המשפט האזרחיים והן בבתי הדין הרבניים. בעניין זה קיימות פסיקות סותרות.

במרבית התיקים בפועל, הבעל מחזיק במניות החברה ועליו לשלם מחצית משווייה של החברה לאשה. ניתן לטעון, כי יש לנכות כבר בעת ביצוע התשלום לאשה את המס שישולם אם וכאשר תימכר החברה (תשלום נטו). גם אם אין כיום מבחינת רשות המיסים – "אירוע מס" (החלטת מיסוי 7681/14), יש להותיר בידי הבעל את סכום המס, למועד שהתקיימותו בספק והינו בלתי ידוע. לעומת זאת קיימת טענה, כי אין להשאיר את הכספים שישמשו לתשלום עתידי בידי הבעל שכן "ניכוי במקור" זה פוגע באישה ויתכן וישאר בידי הבעל לצמיתות, שכן לא ברור אם כלל תימכר החברה על ידו בעתיד. חיוב תשלום מס רווחי הון כיום, הינו חיוב תיאורטי ועתידי.

להלן סקירה קצרה של ההחלטות המשפטיות שהיו קיימות עד עתה:

- פס"ד של ביהמ"ש בתמ"ש (ת"א) 12220-08-12 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו 28.4.19), בו נקבע אף בהתייחס לעולה מפס"ד של כב' השופט מ. מזוז בבע"מ 4660/16, כי גם אם נקבע חיוב מותנה דחוי במס, שווי הנכס לצרכי איזון יחושב ברוטו, אך במקרה של מכירת מניות ותשלום מס בעתיד – תשלום בת הזוג את סכום המס בגין חלקה במניות עד למועד הקרע, בכפוף להצגת אישור מטעם רשות המיסים באשר לסכום המס שיש לשלמו.

• פס"ד של בית הדין הגדול, בו נקבע כי יש לשלם לאשה את שווי חלקה בחברה בניכוי מס.

• פס"ד של כב' הדיין הרב צ. בן יעקב בתיק 1198254/23 בו נקבע (לאחר מתן חוות דעת בנושא ע"י רו"ח שמואל רוזנבלום ז"ל, ממשרד רוזנבלום הולצמן ושות', רואי חשבון), כי במקרה זה, הדרך הנכונה היא לקחת את הסכום שנקבע כמס רוחי הון בהתאם לחוות דעת המומחה ולהפקידו בנאמנות למשך 3 שנים. והיה אם החברה תימכר, ימציא הבעל את אישורי המס לבחינת המומחה ובהתאם יקבל החזר מהסכום שהופקד בנאמנות, והשאר יוותר לאשה. והיה אם לא תימכר החברה עד לתום המועד, יועבר כל הכסף המופקד בנאמנות, לידי האשה.

מתווה דומה נקבע בתלה"מ (כב' השופטת א. אילטוביץ סגל משפחה ת"א) 63643-01-18, אלא ששם הגביל בית המשפט את קיזוז המס לאירוע שיתרחש בתוך 5 שנים מיום מתן פסק הדין.

רו"ח דוד קניאל ועו"ד ציפי פיק (צילום: יח"צ)

פתרון מפתיע של ביה"ד הגדול

לאחרונה ניתנו 2 פסקי דין דומים ע"י כב' הדיין הרב ש. שפירא בביה"ד הגדול, בתיקים בהם היינו מעורבים (תיק 1173580/16 ותיק 1325589/5) בהם קבע ביה"ד, כי איזון שווי החברה, צריך להיות בשווי ברוטו. לגבי נושא ניכוי המס נתן ביה"ד 2 פתרונות חלופיים.

העיקרון שהנחה את בית הדין הוא, שאיזון המשאבים בין הבעל לאשה צריך שיביא לביטוי צדק כלכלי וצדק חלוקתי בין בני הזוג. הדרך שבה יבוצע האיזון, חייב למנוע קיפוח זכויות של אחד מיחידה הצדדים בכל הקשור לסוגיית המס.

ביה"ד ציין, כי אם נפחית משווי החברה אותו תקבל האשה, את המס הצפוי בעת מכירתה כבר בשלב איזון המשאבים, מבלי שבן הזוג שנותר עם המניות מעביר את תשלום המס "שניכה במקור" דה-פאקטו לפקיד השומה, נמצא שנותר בידיו סכום משמעותי לתקופה ארוכה, שבמהלכה ינהג בו "מנהג בעלים". פועל יוצא של האמור הוא, כי בעת איזון המשאבים, רק האשה תישא בנטל המס. המשמעות הינה שהסכום המשוער שנותר בידי הבעל עשוי להפיק רווחים כלכליים משמעותיים למחזיק בו לתקופה ארוכה של שנים, שמהם לא תיהנה האשה כלל.

במטרה לפתור את הבעיה של השתתפות האשה בחלקה בתשלום המס בעתיד (ככל שתימכר החברה) קבע ביה"ד, כי דרך המלך היא הטלת עיקול / הערת אזהרה על נכס שמקבלת האשה במסגרת האיזון הרכושי, להבטחת תשלום מס עתידי, ככל שיחול. לחלופין (אם יסכימו הצדדים), הציע ביה"ד, כי "על מנת לשלם לכשיגיע אירוע מס, כשהספק הוא אם ישולם אי פעם ומתי. לפיכך יש לשום מהו סכום הכסף שיש להטיל על האשה המקבלת שווי מחצית החברה, כדי להיפטר מתשלום המס בעתיד. במקרה זה יש לשום, מה הסיכויים שהחברה תימכר ואם כן מתי, הדבר תלוי ברווחיות החברה, בסיכויים שבעל החברה ימכרנה ובמשתנים רבים נוספים ויש לקבוע איזה סכום ישולם עתה מהאשה לבעל, כדי לפוטרה מתשלום מס עתידי, באופן שהבעל יקח על עצמו תשלום זה לכשיחול, אם יחול. דבר זה ניתן לשומו ע"י מומחה וניתן לקובעו בפשרה בין הצדדים."

נפנה את תשומת הלב, כי לפסיקה תקדימית ומחייבת זו יתכן ותהיינה השלכות נוספות כגון התייחסות לתשלום עתידי של מס שבח בעת איזון שווי נכסי מקרקעין הרשומים על שם אחד מבני הזוג (לא בעת מכירת חלק בנכס עצמו) .

נפנה אף לפס"ד נוסף של ביה"ד הגדול (תיק 1469597/2) בו עשה הבעל שימוש קיצוני בסוגיית תשלום המס. הבעל טען, כי לאחר שהאשה קיבלה את חלקה ברוטו בשווי שותפות בה היה הבעל שותף, הוא מכר את חלקו בשותפות לחברה שהוקמה ע' ידי שותפו ובאותו מועד שילם 25% רווח הון. על כן, ערער הבעל ודרש שהאשה תשו ז ששולם. ביה"ד דחה מכל וכל טענה זו וציין, "כי מדובר בפעולה של תכנון מס, שנעשה בדרך של מכירה, בין אותם בעלים, ותשלום מס ריווחי הון נועד להסדיר את ענין מיסוי החברה והשותפות. דבר זה לא יחשב כמכירה, לענין חיוב המשיבה במס ריווחי הון". בנוסף ציין ביה"ד, כי, "המערער יכול היה להעביר את זכויותיו הפרטיות, המוניטין ואפי' הפעילות, לחברה, ללא כל חיוב מיסוי, וזאת בהתאם לסעיף 104 א לפקודת מס הכנסה"

לדעתנו, פסקי דין חדשים אלו יהוו אבן דרך והתווית דרכי פעולה מעשיים בנושא זה לעוסקים בתחום. כמו כן, יהיה צורך מידי למומחים שימונו, לשקול כיצד לחשב, במועד הגשת חוות דעתם, את סכום המס שיחול בעתיד על הרווח שנצבר עד למועד הקרע.

מאת רו"ח דוד קניאל, רוזנבלום הולמן ושות' רואי חשבון ועורכות הדין ציפי פיק וצירה חורש